

Informace, správní trestání (12)

Právo životního prostředí, MUNI 2023

Právo na informace

- ▶ Jde o ústavně zaručené politické právo podle článku 17 Listiny: „Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny“ (odst. 1), „Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti.“
- ▶ K provedení Listiny byl přijat zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Omezení práva na informace

- ▶ Právo na informace má své legální hranice – omezení je také přímo v Listině, článku 10 odst. 3: „Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.“

Právní úprava

- Listina základních práv a svobod
- Aarhuská úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (č. 124/2004 Sb. m. s.)
- zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí
- zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

- ▶ umožňuje veřejnosti získávat informace od subjektů, které rozhodují právech a povinnostech FO i PO = od orgánů státní správy všech stupňů, ale i od orgánů obcí a krajů. Poskytují se informace o samostatné i o přenesené působnosti. Základní informace o své činnosti zveřejňují povinné subjekty automaticky (web), ostatní informace poskytují na žádost (výjimky – ochrana osobnosti, utajované informace apod.).

Proces poskytování informací

- ▶ žádost lze podat ústně i písemně (i prostřednictvím internetu), žadatelem může být FO i PO;
- ▶ ze žádosti musí být zřejmé, komu je určena a že jde o žádost podle zákona 106/1999 Sb.;
- ▶ žadatel musí být identifikovaný jménem, příjmením, datem narození, místem trv. pobytu či bydlištěm (PO uvede název, IČO a sídlo);
- ▶ Nemá-li žádost nedostatky, povinný subjekt ji vyřídí zpravidla do 15 dnů (ale žádost lze i odmítnout, např. nesrozumitelnou, která nebyla upřesněna; žadatel se může bránit odvoláním či stížností). Povinný subjekt může žádat úhradu souvisejících nákladů.

Zákon o právu na informace o ŽP

- ▶ Informace o ŽP = informace v jakékoliv technicky proveditelné podobě, které vypovídají zejména o:
  - stavu a vývoji životního prostředí, o příčinách a důsledcích tohoto stavu,
  - stavu složek životního prostředí,
  - správních řízeních ve věcech životního prostředí, posuzování vlivů na životní prostředí, peticích a stížnostech v těchto věcech,
  - připravovaných nebo prováděných činnostech a opatřeních které mají nebo by mohly mít vliv na stav životního prostředí a jeho složek .....

Povinné subjekty

1. správní úřady a jiné organizační složky státu a orgány územních samosprávných celků,
2. právnické nebo fyzické osoby, které na základě zvláštních právních předpisů vykonávají v oblasti veřejné správy působnost vztahující se přímo nebo nepřímo k životnímu prostředí,
3. právnické osoby založené, zřízené, řízené nebo pověřené subjekty uvedenými v bodech 1 a 2, jakož i fyzické osoby pověřené těmito subjekty, které na základě právních předpisů nebo dohody s těmito subjekty poskytují služby, které ovlivňují stav životního prostředí a jeho jednotlivých složek

Žádost o informace

forma: ústně, písemně, telefonicky (nelze-li okamžitě vyřídit → písemně), elektronicky, faxem nebo jinou technicky proveditelnou formou

- obsah: musí být zřejmé, čeho se má týkat informace, jež má být poskytnuta a kdo ji podal, nemusí být odůvodněná

- v případě nesrozumitelné nebo příliš obecně formulované žádosti je žadateli do 15 dnů od obdržení žádosti zaslána výzva k jejímu upřesnění. Žadatel je povinen tuto žádost bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů, v požadovaném rozsahu upřesnit. Pokud žadatel do 15 dnů od doručení výzvy žádost v požadovaném směru neupřesní, má se za to, že od své žádosti upustil.

Vyřizování žádosti

a) Informaci nemá subjekt k dispozici a není ani povinen ji mít:

1. má ji jiný povinný subjekt – do 15 dnů postoupí
2. nemá ji nikdo – sdělení

b) Informace je již zveřejněna → do 15 dnů lze místo poskytnutí informace sdělit žadateli údaje umožňující vyhledání a získání zveřejněné informace. To neplatí, pokud žadatel uvedl, že nemá možnost získat zveřejněnou informaci jiným způsobem. Pokud žadatel trvá na přímém poskytnutí zveřejněné informace, povinný subjekt mu ji poskytne.

Vyřizování žádosti

- ▶ Někdy info nelze poskytnout (např. kvůli utajovaným info), jindy může být rozhodnutím odepřena, zejména když:
  1. byla povinnému subjektu předána osobou, která k tomu nebyla podle zákona povinna a nedala předchozí písemný souhlas k zpřístupnění této informace,
  2. zpřístupnění této informace by mohlo mít nepříznivý vliv na ochranu životního prostředí v místech, kterých se informace týká,
  3. žadatel se domáhá informací opatřovaných v rámci přípravného řízení (vyšetřování) v trestních věcech, nebo se informace týká neukončených řízení a nepravomocných rozhodnutí o přestupcích a jiných správních deliktech,
  4. žádost byla formulována nesrozumitelně nebo příliš obecně a žadatel, ač byl k tomu vyzván, ji nedoplnil, nebo jde o anonymní žádost

Novela k 1. lednu 2024

- § 8a zákona č. 123/1998 Sb. – „kladivo na kverulanty“ (konečně 😊)

Zákon stanoví, že povinný subjekt může odepřít zpřístupnění informace nebo její části do sedmi dnů od obdržení žádosti, pokud

1. lze ve vztahu k ní dovodit, že cílem žadatele je nátlak na fyzickou osobu, jíž se týkají požadované informace (ale pozor: žádost o rozsáhlé informace anebo mnoho žádostí bez dalšího odepření info nevyvolá...)
2. je-li cílem žadatele způsobit nepřiměřenou zátěž povinného subjektu, a to zpravidla v reakci na předchozí postup povinného subjektu vůči žadateli či v reakci na vztah s fyzickou osobu, jíž se požadované informace týkají

Vyřizování žádosti

- ▶ forma – přednostně dle požadavku žadatele, jinak forma s ohledem na splnění účelu
- ▶ lhůta – bez zbytečného odkladu, do 30 dnů, do 60 dnů od podání úplné žádosti
- ▶ rozsah - vše co je požadováno s výjimkou toho, co nelze poskytnout
- ▶ zpoplatnění – náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat, odeslání informací žadateli – zveřejněný sazebník úhrad

Prostorová data

- ▶ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2007/2/ES o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE)
  - stanoví obecná pravidla pro zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE) pro účely politik Společenství v oblasti životního prostředí a politik nebo činností, které mohou mít vliv na životní prostředí
  - INSPIRE je založena na infrastrukturách pro prostorové informace zřízených a spravovaných členskými státy

Národní geoportál INSPIRE

Zákon o info o ŽP = pravidla pro zřízení infrastruktury pro prostorová data pro účely politik životního prostředí a politik nebo činností, které mohou mít vliv na životní prostředí a zpřístupňování prostorových dat prostřednictvím síťových služeb na Národním geoportálu INSPIRE („geoportál“)

- Geoportál = informační systém veřejné správy přístupný prostřednictvím portálu veřejné správy (zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů)

Geoportál

- ▶ prostřednictvím geoportálu povinné subjekty zpřístupňují data odpovídající alespoň jednomu z témat uvedených v prováděcím právním předpise, která povinné subjekty tvoří, přijímají, spravují nebo aktualizují a která spadají do oblasti úkolů veřejné správy
- ▶ → příloha č. 1 vyhlášky č. 103/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o právu na informace o životním prostředí
- MŽP zveřejňuje i jiná prostorová data, pokud o to požádá povinný subjekt nebo jiný poskytovatel
- zpřístupňují se i metadata

Zpřístupňování dat

- ▶ aktivní
- ▶ ale obce zpřístupňují, jen pokud jim to ukládá zvláštní zákon
- ▶ povinnost zpřístupňovat má pořizovatel, nikoliv držitel kopie
- ▶ data zpřístupněná prostřednictvím geoportálu jsou veřejně přístupná způsobem umožňujícím dálkový přístup
- ▶ vyhledávací a prohlížecké služby bezplatně
- ▶ zpřístupnění může být zpoplatněno (lze využít elektronický obchod na geoportálu), orgány veřejné správy, státní příspěvkové organizace a organizační složky státu přístup zdarma
- ▶ Zpřístupnění může být odepřeno s poukazem na práva autora/pořizovatele databáze

Zákon o přestupcích

= celým názvem: zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (č. 250/2016 Sb.);

+ zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

➤ právní úprava podmínek odpovědnosti za přestupek, druhů správních trestů a ochranných opatření, zásad pro jejich ukládání a procesního postupu s. orgánů.

Pojem přestupku

= čin společensky škodlivý, který je zároveň:

- protiprávní;
- v zákoně za přestupek označený;
- má znaky zákonem stanovené;
- a přitom nejde o trestný čin.

Znaky skutkové podstaty přestupku

1. Formální znaky:

- objekt (zájem chráněný zákonem);
- objektivní stránka (jednání, následek, příčinná souvislost);
- subjekt (pachatel);
- subjektivní stránka - zavinění (jen u FO, a to úmyslné či nedbalostní).
- 2. Materiální znak = společenská škodlivost

Působnost zákona

- ▶ Územní: teritorialita (činy spáchané v ČR) a personalita (občané ČR ...);
- ▶ Časová: dle zákona účinného v době spáchání (dle pozdějšího jen, je-li to pro pachatele příznivější); trest – dle zákona účinného v době rozhodnutí.
- ▶ Osobní: výjimky z působnosti = poslanci, soudci, bezpečnostní sbory ...

Přestupky

- ▶ Trvající = pachatel (vyvolá a) udržuje protiprávní stav, jednání se posuzuje jako 1 skutek;
- ▶ Pokračující = p. je naplněn dílčími útoky vedenými jednotným záměrem;
- ▶ Hromadný = teprve souhrn útoků se společným záměrem zakládá odpovědnost za p.

Pachatel – fyzická osoba

- zákonem požadováno zavinění (postačí z nedbalosti, není-li stanoveno, že je třeba úmysl);
  - Nedbalost: vědomá + nevědomá.
  - Úmysl: přímý + nepřímý.
  - Nepřímý pachatel („živý nástroj“) = př. dítě.
-

Okolnosti vylučující odpovědnost

- Věk do 15 let;
- Nepříčetnost (duševní porucha, ale ne pod vlivem návykové látky!);
- Krajní nouze (nebezpečí hrozící přímo ještě vážnějším následkem nelze odvrátit jinak);
- Nutná obrana (odvracení přímo hrozícího/trvajícího útoku);
- Svolení poškozeného;
- Oprávněné použití zbraně.

Odpovědnost - právnická osoba

- ▶ Nevyžaduje se zavinění, objektivní odpovědnost s možností tzv. liberace;
- ▶ Odpovědnost není podmíněna zjištěním konkrétní FO;
- ▶ Odpovědnost za přešupek přechází na právního nástupce PO.

Zánik odpovědnosti za přešupek

- uplynutí promlčecí doby,
- smrt FO,
- zánik PO bez nástupce,
- Amnestie;

Promlčecí doba = 1 rok (objektivní 3); nebo 3 roky (objektivní 5) – u horní hranice pokuty 100 tis. Kč.

Správní tresty

- Napomenutí;
  - Pokuta;
  - Zákaz činnosti;
  - Propadnutí věci (náhradní hodnoty);
  - Zveřejnění rozhodnutí o přestupku.
-

Druh a výměra trestu

Demonstrativní kritéria:

- povaha a závažnost přestupku,
- polehčující a přetěžující okolnosti,
- osobní poměry FO a zda již byla trestána,
- u mladistvého též jeho osobnost, rozumová a mravní vyspělost, osobní poměry (aby nebyl ohrožen jeho další vývoj).